

GLASNIK

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Izhaja vsak petek

Uredništvo:

Kopitarjeva ulica 6

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—

pololetna . . . K 2.—

četrletna . . . K 1.—

Posamezna številka
stane 10 vin.

Št. 16.

V Ljubljani, dne 21. aprila 1916.

Leto IX.

Ponatis prepovedan. — Vse pravice pridržane.

Janez Krek:

Slovenci.

NARODNO GOSPODARSTVO.

(Dalje.)

Središča industrije.

Vse industrije, ki smo jih imenovali, so osredotočene na Trst in na Reko, ki tvorita obe izpadni vrati Slovencev proti morju. Izdelke lesne kakor tudi opekarske obrti najboljše sprejmejo v obeh navedenih krajih, ki sta samo visoko razvita kraja uvozne obrti (čistilnica riža, kave in petroleja, tvornice olja in mila, pivovarstvo). V njih ladjedelnicah je posebno osredotočena strojna industrija, ki se sicer radi premočnega tekmovanja ne more dobro razviti.

Z zgradbo novih železniških prog se vedno bolj izboljšavajo prometne razmere; vsled zemljepisnih in sicer ugodnih predpogojev se lahko pričakuje, da se industrializirajo dežele, kjer stanujejo Slovenci. Pospeši se to še, ker se je pričela v marsikaterih po naravi lepih krajih Gorenjske industrija tujskega prometa.

Iz gospodarskih organizacij.

Začetki gospodarske organizacije med Slovenci niso stari. Denarne zavode so pričeli ustanavljati od leta 1872. dalje in sicer odgovarjajoč popolnoma demokratičnemu značaju ljudstva v združni obliki. Trajalo je pa precej časa, približno do leta 1895., dokler se ni pričelo na združnem polju ekstenzivnejše in intenzivnejše delati. Iz teh slabotnih poizkusov gospodarske samostojnosti se je v presenetljivo kratkem času razvila primeroma zelo močna gospodarska organizacija, v kateri zavzema združništvo najvažnejše mesto.

Združništvo.

Po poročilu c. kr. statistične osrednje komisije na Dunaju leta 1912. je delovalo 1912. leta 952 slovenskih združenj, med njimi na Kranjskem 424, na Štajerskem 254, na Koroškem 36, v Trstu in v okolici 47, na Goriškem 135, v Istri 56. O njih poslovnem uspehu pa

razpolagamo z natančnimi statističnimi podatki šele za leto 1910., številke, ki slede, je že veliko prehitelo v sledečih letih močno napredujoče slovensko združništvo.

Med posameznimi skupinami združenj so kakor povsod v ospredju kreditne zadrug. Bilo jih je leta 1910 skupno 543. Glede na sledečo statistiko je poročalo 512 druženj, med katerimi jih odpade na posojilnice po sistemu Schulze-Delitz 108, na rajfaznovke pa 404. Kreditna društva obeh vrst so podelila leta 1910. kredita 46.604.885 K, dobiček je znašal 1.215.556 kron, članov so štela 164.945. Če se oziramo na število slovenskega prebivalstva, vidimo, kako so se vdomačile kreditne zadrug.

O 47 konsumnih druženjih, ki so poročala, po uradni statistiki jih je bilo leta 1910. vseh 56, kaže pregled: članov 6686; izkupilo: 2.968.609 kron; dobiček: 116.227 kron; izguba: 16.407 kron.

Kmečkih združenj so našli l. 1910. 274, poročalo jih je le 200. Štele so 21.312 članov, izkupile so 4.743.313 K, dobička so napravile 167.759 kron. Najmočnejšo skupino med kmečkimi združenji tvorijo mlekarne zadrug (stanje: 97; predloženih poročil: 72, članov: 8731; izkupilo: 1.930.739 kron; dobiček: 64.012 kron; izguba: 6291 K); slede nato nakupovalne kakor tudi nakupovalne in prodajalne zadrug (stanje: 71; poročil: 55; članov 8914; izkupilo: 2.381.563 kron; dobiček: 57.898 K; izguba: 3740 kron); 62 živinorejskih združenj, 33 sadjarskih združenj; 9 strojnih združenj in cela vrsta drugih kmečkih združenj.

Slabejše so se razvijale obrtne zadrug. V poročevalnem letu jih je obstajalo 29. Glede na statistiko je poročalo 24 druženj, ki štejejo 2316 članov, uspeh je znašal 1.574.053 keon, dobiček 29.025 kron, izguba pa 8280 kron. Po skupinah razdeljene: 3 surovinske zadrug, 3 zadrug za nabavo, izdelovanje in predelavanje blaga obrtnim članom, 4 strojne zadrug, 1 produktivna zadruga, 9 drugih maloobratnih združenj, 1 električna zadruga in 2 drugi obrtni združenji.

Revizijske zveze, ki poslujejo obenem kot vzravnalnice denarja, so štele: združna zveza v Ljubljani (usta-

novljena leta 1899), zveza slovenskih združenj v Ljubljani (ustanovljena leta 1907), združna zveza v Celju (ustanovljena leta 1883) in goriška zveza kmetijskih združenj in druženj (ustanovljena leta 1904).

Med njimi največja in napomembnejša je združna zveza v Ljubljani, ki ji je bilo pridruženih leta 1914 591 članov (med njimi 73 hrvatskih, 4 v Dalmaciji in 69 v Istri). Denarni promet zveze je znašal v letu 1914. 79.544.415 K, poslovni deleži 408.310 K, rezervni sklad: 226.495 kron, stanje vlog: 15.418.777 kron, stanje kreditov: 12.804.126 kron. Zveza slovenskih združenj v Ljubljani je štela koncem leta 1910 177, zveza v Celju 135 in zveza v Gorici 80 združenj.

Poleg navedenih revizijskih zvez obstajata še dve strokovni zvezi, namreč mlekarne zveza v Ljubljani s 37 članicami združenji in obrtna cantrala za skupen nakup in prodajo blaga gospodarska zveza z nad 500 pridruženimi članicami tudi v Ljubljani.

Hranilnice.

Prva pupilarno varna slovenska hranilnica se je ustanovila leta 1869. v Slovenjem gradcu na južnem Štajerskem. Tudi sledeče ji tri hranilnice so ustanovili na južnem Štajerskem. Na Kranjskem je ustanovila prvo slovensko hranilnico leta 1889. mestna občina v Ljubljani. Zdaj je 17 takih hranilnic. Za varnost vlog jamčijo posamezni okrajni mesta, oziroma kmečke občine. V društveni obliki obstoja le ena (v Trstu). Hranilne vloge so dosegle precej znatno višino. Koncem leta 1914. so izkazale na hranilnih vlogah slovenske hranilnice na Kranjskem: 65.963.338 kron, na Štajerskem in v Trstu: 10.171.236 kron, vseh skupaj: 76.134.574 kron.

Banke.

Izključno hipotečni in kredit občinam goji kranjska deželna banka v Ljubljani, ustanovljena po kranjskem deželnem zastopstvu. Zavod deluje šele od leta 1912. Dasi obstoja šele tako kratko dobo, je dosegla koncem leta 1914. denarnega prometa 112.076.616 K in čistega dobička 80.417 K. Posodila je občinam 6.973.788 kron, na zemljišča

806.054 keon, na vrednostne popirje 848.692 kron, rezervni zaklad znaša 104.828 kron; vsota vseh aktivnih, oziroma pasivnih postavk pa znaša kron 13.520.193.

Trgovino in industrijo pospešujeta poleg močnejših kreditnih zadrug dve samostojni banki: ljubljanska kreditna banka (ustanovljena leta 1900) in Jadranska banka v Trstu (ustanovljena leta 1905.). Prvoimenovani zavod je imel koncem leta 1912. akcijske glavnice 8.000.000 kron; rezerve: 848.802 K, vloge: 13.237.170 K; dolžniki: 6.315.647 kron, menice in devize: 6.305.871 kron; posojila in zastave: 3.493.522 K; vrednostni popirji: 2.242.484 kron; upniki: 15.130.350 kron, posestva 1.190.162 K; čisti dobiček 664.476 kron. Banka ima podružnice v Spletju, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in v Celju. Dividenda za leto 1912: 6%. Jadranska banka v Trstu koncem leta 1912: akcijska glavnica 8.000.000 keon; rezerva: 642.283 K, vloge 6.556.868 K, dolžniki 18.018.517 K; menice in devize: 7.207.618 K; vrednostni popirji: 2.218.030 K, upniki 22.196.575 kron; posestva 670.862 K; čisti dobiček: 680.246 kron. Zavodove podružnice: Dubrovnik, Kotor, Metkovič, Sljit, Šibenik, Zader, Opatija in Ljubljana. Dividenda leta 1912: 6½%. Banka pospešuje posebno plovbo ob obali Primorskega in Dalmacije.

Poleg teh dveh domačih bank deluje tu veliko podružnic drugih bank, posebno v Trstu in v Ljubljani.

Promet.

V velikem se drži promet po naravi zarisanih globokih črt, katerih težavnost omejuje šele v novem času vedno izboljšana tehnika glede na ovire ozemlja. Ena proga vodi iz Maribora čez Celje v Ljubljano, od tu čez Kras v Trst in na Reko; druga uporablja Zilj-

sko in Kanalsko dolino na Koroškem: zvežejo se v podolgasti dolini zgornje Save. Važna je dalje zveza Ljubljana—Zagreb, posebno pa Ljubljana—Karlovec na Hrvaškem kot zvezna proga velikokrat imenovane proge Dunaj—Dalmacija, proga največje važnosti. Druga cesta, nova železnica, Karavanska železnica, vodi v Trst iz koroške kotline, kljubujoč vsem težavam ozemlja. Štajersko—Koroško—Tirolsko veže železnica Maribor—Franzensfeste, ki se drži v velikem Drave.

Promet z avtomobili glede na izvrstne ceste vedno bolj napreduje.

Prometna središča.

Največji kraji leže ob središčih prometa, ki so navadno tudi središča industrije, ker seveda omogočujeta večja dovozna in izvozna možnost njen razvoj. Izjeme so redke, posebno tam, kjer dar zemlje omogočujeta razvoj večjega kraja, n. pr. v Idrijo, ali pa tam, kjer so večje vodne sile kljub manjšim prometnim možnostim ugodne razvoju večjega kraja, n. pr. Tržič itd.

Na Koroškem tvorita Beljak z 19.000 in Celovec z 29.000 prebivalci dve prometni središči. Kraja sta nemška z nekoliko slovenskim značajem, a njuna južna in vzhodna okolica je slovenska. Na križališču podravske železne ceste z veliko železniško progo Dunaj—Trst se razprostira na Štajerskem Maribor (28.000 prebivalcev) s popolnoma slovensko okolico. Celje (7000 prebivalcev) je ostalo malo, ravno tako Ptuj (5000 prebivalcev).

Središče Kranjske je Ljubljana (50.000 prebivalcev), duševno in kulturno središče celega slovenstva. Prometne ceste v naši deželi se tu stekajo. Velike industrije, velik promet, znamenita bodočnost. Poleg Ljubljane se drugi kraji v deželi ne morejo prav

razviti; noben kraj ne doseže 10.000 prebivalcev, en sam kraj je napredoval nad 5000: Idrija. Večja bodočnost se obeta kraju Jesenice na Gorenjskem, mogoče tudi Novemu mestu na Dolenjskem ali Postojni na Notranjskem (nahaja se namreč tu slavna Postojnska jama, kraška prikazen). Navedimo še Kranj, Škofjo Loko, Kamnik, Vipavo. Kjer se strneta Soška in Vipavska dolina, se je razvila Gorica (31.000 prebivalcev, prebivalstvo polovično, okolica popolnoma slovenska).

Trst.

Omenili smo že, da je naša obal edina točka, kjer moremo svobodno dihati. Najbližja dosegljiva točka je Trst; njegovo zaledje tvori monarhija, od katere mu z zgradbo vsake nove zveze pripadejo vedno večja ozemlja in le v zvezi z njo ima svojo bodočnost. Vlada skrbi že od časov Karla VI. za to naše najvažnejše pristanišče. Pristanišče je postalo največje ob Sredozemskem morju, odkar so mu pritegnili tudi zaliv Milje. Trst je bil dozdej v prvi vrsti uvozno pristanišče (kava, bombaž, riž, žito, južno sadje, kože); uvoz stoji v primeri z izvozom kakor 7 : 3. Promet posreduje na leto približno 12.000 ladij z 9.000.000 ton, ki se pripeljejo in odpeljejo na leto v in iz mesta. Glavna prometna družba je Avstrijski Lloyd, ki ima 65 parnikov z 225.000 tonami; vozi v Levanto, Indijo, vzhodno Azijo, Južno Ameriko. Zelo mlada je še Austro-Americana s 37 parniki z 212.000 tonami. Ustanovile so se tudi druge družbe, skozinskoz slovanska imena. Z okolico šteje zdaj Trst 250.000 prebivalcev; ena tretjina je slovenska, toda omenili smo že, da se povišuje število Slovencev zelo hitro ne le absolutno, marveč tudi relativno. Temu se ne čudimo. Saj je slovensko celo ožje zaledje mesta; pri-

Karavana.

Viljem Hauff.

Ahmet molči nekaj časa, kakor da premišljuje, kaj naj pove. Končno izpregovori:

»Ljubi prijatelji! Med našim popotovanjem ste pokazali, da ste zvesti tovariši. Selimu tudi zaupam. Povedati vam hočem nekaj, kar sem sam doživel, a ne govorim rad o tem in ne z vsakim: povest o začarani ladji.«

Povest o začarani ladji.

Moj oče je imel malo prodajalno v Balzori. Ni bil niti bogat, a tudi reven ne. Spadal je med tiste ljudi, ki niso drzni, ker se boje, da izgube tisto malo, kar imajo. Priprosto in pošteno me je vzgojil. Kmalu sem mu lahko pomagal. Ko sem bil dopolnil osemnajsto leto in ko je napravil svojo prvo veliko kupčijo, je umrl. Najbrže ga je skrbelo, ker je zaupal tisoč cekinov morju. Kmalu sem mu želel srečo na njegovi smrti, ker čez nekaj tednov se je poročalo, da se je potopila tista ladja, ki ji je izročil moj oče blago. Ta nesreča ni meni, mladeniču vzela poguma. Vse sem prodal, kar mi je zapustil oče in odpotoval v tujino, da poiščem sreče. Spremljal

me je le stari služabnik mojega očeta, ki se radi stare vdanosti ni hotel ločiti od mene in od moje usode.

Ugoden veter smo imeli, ko smo se vkrcali v Balzori na ladjo, namenjeno v Indijo. Petnajst dni se že vozimo po morju, ko nam napove kapitan vihar. Obraz mu je naguban skrbi. Zdi se, da ne pozna dovolj morja tu, da more gledati brez skrbi viharju v lice. Ukaže povežati vsa jadra, le počasi plove ladja dalje. Stemni se, noč je jasna in mrzla. Kapitan že misli, da se je zmotil v znakih viharja. Kar priplove tik mimo nas ladja, katere nismo opazili prej. Divje vriskanje in kričanje čujemo s krova. Nisem se malo čudil v tej nemirni uri pred viharjem. Kapitan na moji strani pa pobledi:

»Moja ladja je izgubljena,« zakliče, »tam jadra smrt.«

Preden ga še morem vprašati o podrobnostih, pridrve mornarji, ki tulijo in kriče:

»Ste ga li videli? Izgubljeni smo!«

Kapitan zapove čitati tolažila iz korana. Sam se vsede h krmilu, a vse zaman. Vihar divja vedno hujše. Predno mine ura, zaškriplje ladja in obtiči. Izpustili so čolne v morje, komaj se rešijo

zadnji mornarji, se potopi ladja pred našimi očmi. Berač se vozim po morju. A nesreča še ne počiva. Vihar strašno divja, čolna ni mogoče več voditi. Trdno se oklenem starega služabnika. Obetava si, da ne zapustiva nikdar eden drugega. Končno se dani. Ko zagledamo prve žarke jutranje zarje, pograbi veter čoln, v katerem sedimo, in ga prekucne. Nobenega mojih mornarjev nisem več videl. Omedlel sem na sunku, ko se zavem, se nahajam v naročju svojega starega, zvestega služabnika, ki se je rešil na prekucnjen čoln in je mene potegnil za seboj nanj. Vihar se je pomiril. Naše ladje ne vidiva nikjer več, pač pa zapaziva nedaleč proč neko drugo ladjo, katero gonijo valovi sem in tja po morju. Ko se ji približava, spoznam tisto ladjo, ki smo jo srečali ponoči, katere se je tako prestrašil kapitan. Strese me posebna groza, ko jo zagledam. Prestrašilo me je, kar je rekel kapitan in kar se je tako strašno potrdilo; ladja je tudi zapuščena. Kričiva, a nihča se ne pokaže. A bila nama je edina rešitev. Slaviva za to preroka, ki naju je tako čudovito ohranil.

dobitna prilika sili napredujoč narod tja. Prezreti se pa tudi ne sme vedno napredujoče narodne zavednosti Slovencev, njih pridnosti in njih velike sprejemljivosti za izobrazbo.

Glasiuk

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

VZDRŽEVALNINE IN UPRAVNO SODIŠČE.

Upravno sodišče je sedaj objavilo važne odločbe o vzdrževalnini ali državni podpori za svojce vpoklicanih. Odločbe so načelne važnosti; kažejo namreč, da so nižje instance prošnje strank večkrat nezakonito zavrnilo in zato dajejo odločbe gotova načelna navodila za bodoče podeljevanje podpor. Prvo in temeljno načelo je v odločbah to: vzdrževalnina ni miloščina, ampak zakonita pravica svojcev vpoklicanega moškega. To se pravi: Vzdrževalna komisija ne more poljubno dati ali ne dati podporo, ampak je dolžna preiskati in ugotoviti, ali so v vsakem slučaju podani v zakonu postavljeni pogoji za podporo, oziroma ali ni podan kak razlog, ki izključuje podporo. (Odl. 26. novembra 1915, št. 7444.)

Predpogoj za pravno zahtevo je, da se je dohodek vpoklicanega zmanjšal. Če se je dohodek zmanjšal in če tako zmanjšani dohodek ne zadošča za vzdrževanje svojcev vpoklicanega, tedaj obstoji pravica do podpore. Drugega predpogoja ni. (Odl. 8. novembra 1915, št. 6905.)

Potreba do podpore pa mora stati v vzročni zvezi z vpoklicom, da se prizna podpora iz državnih sredstev. Ta dejanski stan pa ni podan, če so svojci po njihovem gospodarskem položaju sicer navezani na zakonito vzdrževalno dolžnost vpoklicanega, pa vpoklicani do vpoklica te svoje dolžnosti ni izpolnjeval. V takem slučaju ni mogoče reči, da je preživljanje vsled vpoklica ogroženo. (Odločbe 10. julija 1915, št. 4715; 14. febr. 1916, št. 8371.)

Po § 7. zakona z dne 26. decembra 1912, drž. z. št. 237, vzdrževalni prispevek ne odpade, če je svojce podpirala občina, društvo ali kaka zasebna oseba. Kajti po tej postavi je pravica do vzdrževalnega prispevka podana, če je bilo preživljanje svojcev do vpoklica odvisno od delovnega zaslužka vpoklicanega in je to preživljanje po vseh njegovih življenjskih razmerah dejansko ogroženo, pri čemur se ni prav nič ozirati na to, da so svojci od časa vpoklica od kje drugje kakor iz državnih sredstev kaj dobivali. Ženi se n. pr. ne sme odreči podpore, če jo je po vpoklicu, da je imela zadostne dohodke, podpiral oče ali ji je občina dala brezplačno stanovanje ali zanj plačala stanarino.

Dejstvo, da vpoklicani del svoje plače še nadalje vleče, še ne more opravičiti, da se zahteva odbije. § 3. pravi, da je vzdrževalnina le tedaj izključena, če v aktivno službovanje vpoklicani sploh nič ne trpi na svojem dosedanem dohodku, pa naj si bo, da svojo plačo ali zaslužek še dobiva ali iz kakega drugega vzroka — ali pa, da so podane druge v zakonu navedene okoliščine, ki jih je pa treba ugotoviti, da vsled vpoklica preživljanje svojcev ni ogroženo.

Če kdo vleče del plače še naprej, bi se svojcem podpora smelo le tedaj odreči, če bi se dognala taka dejstva, da kljub temu zmanjšanemu dohodku preživljanje vendar ne trpi škode. (Odl. 26. nov. 1915, št. 7444.)

Kot časovna doba, ki obstoji za priznanje vzdrževalne podpore, more priti vpoštev le ona, med katero je vsled izpada neobhodno potrebnega delovnega dohodka. vpoklicanega bilo preživljanje njegovih svojcev ogroženo. Zna se tedaj pokazati, da v času vpoklica iz kakega v § 3. navedenega razloga preživljanje ni bilo ogroženo, pač pa vsled kasneje nastopivše izpremembe gospodarskih razmer vpoklicanega. V tem slučaju gre svojcem, če so podani tudi drugi zakoniti predpogoji, podpora šele od tega časa naprej. Naziranje, da komu, ki mu je bila prošnja odbita, pa je na ponovno prošnjo dobil podporo priznano, gre podpora šele od vložitve nove prošnje, stoji v nasprotju s § 3. in § 6., ki pravita, da podpora pristoji od trenutka, ko je preživljanje prišlo v nevarnost. (Odl. 24. februarja 1916, št. 1355.)

Upravno sodišče pa je postavilo tudi važna pravna načela za postopanje komisij pri ugotavljanju. Razveljavilo je namreč več odločb nižjih instanc, ki so prošnje zavrnilo, opirajoč se na poizvedovanje, ki je stalo v nasprotju s trditvami prosilcev. To je posebno važno za revizijske odločbe okrajnih komisij, pri katerih se stranka pritoži. Komisije morajo vsako prošnjo vnovič preiskati in vnovič o nji sklepati. Stranke imajo 60 dni časa za pritožbe.

× × ×

Dunajski mestni urad za oddajo moke je koncem marca obhajal svojo obletnico. Letni zaključek izkazuje, da porabi Dunaj povprečno na teden 120 vagonov moke. Celo leto se je je porazdelilo 10.631 vagonov oziroma 106,310.000 kg, in sicer 1597 vagonov koruzne, 9034 pšenične in druge žlahtne moke. To količino moke bi izdalo 13.290 vagonov žita pri 80% zmletvi v 1,275.720 vrečah. Moko so porazdelili sledeče: 5607 vagonov malim pekcom, 1853 pekcom z veleobrtjo, prodajalnam, obrtnim zadruham, konsumnim društvom itd. 2856 vagonov in 315 vagonov raznim zavodom. Če bi vsa ta množina naenkrat došla na Dunaj, potreboval bi se vlak, ki bi bil dolg krog 80 km. Denarni promet je pa znašal 60 milijonov kron. — **Mleka je na Dunaju** tudi zadnji čas vedno manj. Kot vzrok temu navajajo tudi to, da se je dvignila cena mleku v Prazi in Budimpešti in vsled tega rajši producenti v te mesti mleko odpošiljajo. Na Dunaju je več mlekarn, ki vzdržujejo molzne krave in imajo po raznih mestnih okrajih svoje prodajne filijalke. Engrosisti pa dobavijo mleko iz mlekarn po deželi, osobito iz alpskih in ogrskih krajev. Ti so oddajali mleko doslej ali direktno konsumentom ali pa nadrobni prodajalnam. Sedaj so ga poslednjim ustavili in veliko število takih prodajalnih mleka je opustilo svoj obrat. Dunajčani zelo hrepene, da bi se kot v Berlinu, Budimpešti in drugih večjih mestih pričelo mleko ob gotovih urah in ulicah v hladilnih vozovih voziti in konsumentom direktno oddajati in bi opustili oddajo mleka v steklenicah, ki se prodaja po 46 do 48 vin. V mlekarnah stane 40 vin., v

nadrobni prodajalnah 44—52 vin., šele pomolzeno (toplo) mleko pa 48—52 vin., mleko za otroke pa po 72—80 vin. Na debelo prevzemajo engrosisti mleko po 37 do 39 vin., prodajajo ga pa po 40—44 vin. — V **Budimpešti** je vlada dovolila magistratu zvišanje cene mleku začeni z 16. marcem za 8—10 vin. pri litru. Minimalna prevzemna cena pa je določena 38 vin. Na drobno se prodaja posneto mleko po 28 vinarjev liter, v vrčih po 48 vin., v steklenicah po 54 vin., zdravilno pa po 70 vin. Kisli smetani so določili ceno 2:50 K, ako ima 15% tolšče, če pa le 10%, pa 2 K. Kislo mleko stane 24 vin. porcija, jogurta 30 vin. in skuta kg 2 K. — Na Dunaju se je določila od »Miles« prevzemna cena zunanemu maslu 839 K za kvintal, domačega masla pa je vedno manj in se je prodajalo po 6:80—7:30 da celo 8 K kg. — Na **Predarliskem** bo oskrboval prodajo, razdeljevanje in ceno doma pridelanemu siru deželni kulturni urad. Začasno je določena za sir tamkaj oddajna engrosistovska cena 465 K za kvintal, zunanji sir pa stane postavljen na Dunaj 500 K meterski stot.

Čitali smo, da so **Angleži sklenili z Rumunijo** kupčijsko pogodbo za 80 tisoč vagonov žita. Doslej so ga kmetje oddali le 39 tisoč, ljudske banke pa le 4 tisoč vagonov — torej skupno komaj polovico.

Tudi v **Švici** primanjkuje za poljedelska dela delavskih moči, ker so zaposlene v obrambi (straži) meje. Poleg tega ima velike težkoče glede uvoza umetnih gnojil in krmil, ki jih morajo zelo drago plačevati. Vendar se z letino še precej pohvalijo.

Mnogi trpe na zaprtju in se ne brigajo za to. Na to je pa treba paziti, kajti kdor črevesa redno ne izprazni, postane truden, jezljiv, len in težkokrven. Ne vzemimo pa kakšnih želodec slabečih, črevo dražečih odvajalnih sredstev, temveč samo Fellerjeve želodec krepčajoče, nalahno odvajalne rabarbarske kroglice z zn. »Elsa-Pillen«. 6 škatlic pošlje franko za samo 4 K 40 h lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 264 (Hrvatska). To dobro želodčno sredstvo naj bi bilo vedno pri hiši. Lahko se obenem naroči Fellerjev bolečine lajšajoči rastlinski esenčni fluid z zn. »Elsa-Fluid« (12 steklenic) 6 K franko. (ec)

Za smeh in kratek čas.

Iz uredništva.

Urednik: »Čemu pišete svoje povesti na tako majhne papirčke; saj jih še za zavijanje ne morem rabiti.«

Pri Staculu.

»Kuharica: »Prosim enega zajca. Koliko pa stane?

Stacul: »Obžalujem, ne morem postreči s zajcem.«

Kuharica: »Kako to, da ne? Saj jih visi kar šest pri vratih.«

Stacul: »Te so že vse naročili — nedeljski lovci.«

Dvomljivo priznanje.

Mlad komponist je vprašal starejšega svojega tovariša, kako mu je kaj ugajala njegova najnovejša opereta.

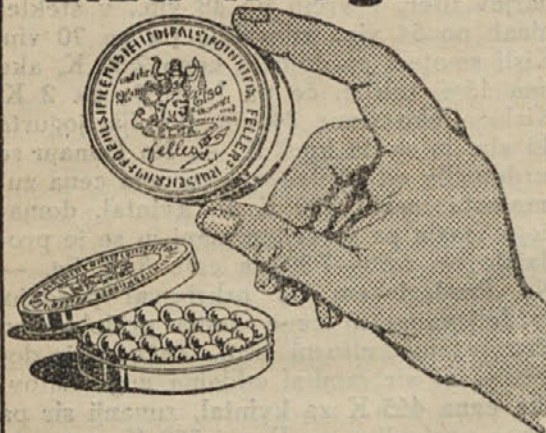
»Izvrstno!« pohvalil ga je tovariš. »Jaz se prav res čudim, kako more ta-

ko mlad umetnik komponirati tako stare melodije.»

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Jože Gostinčar. — Tisk Kat. Tiskarne.

Fellerjeve tek vzbujajoče, želodec krepčajoče, lagodno odvajajoče rabarbara-kroglice z znamko

Elza-kroglice

dobro sredstvo za želodec

pospešuje tek in prebavo ter odvaja. 6 škatlic franko 4 K 40 h, 12 škatlic franko 8 K 40 h. Lekarna E. V. Feller, Stubica, Elzin trg št. 264 (Hrvatska). Bolečine urno odpravi Fellerjev Elza-fluid. Dvanajstotica za poskušnjo 6 K.

Najboljša in najcenejša zabava v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi:

jedilno olje, riž, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

Modni salon Rozi Fabčič

Rimska cesta 6

priporoča cenjenim damam in gospicam svojo veliko izbero slamnikov, modelov in raznega nakita.

Postrežba točna in solidna.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta. **Priznana nizke cene!**

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovjših krojev iz pisanega blaga, šifona, lista in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha. **Vedno sveže blago!**

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

prtiličje, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4³/₄ %**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vložnih 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštnohramnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.
Velika izber vezenin, cipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robov, ovratnikov, zavratnic, volne, sukano itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Priporočamo cenjenemu občinstvu edino domačo tvrdko

Ignac Vok
špecialna trgovina šivalnih strojev in koles Ljubljana, Sodna ul. 6,

katera ima po ugodnih cenah in obrokih od strokovnikov priznana najboljša šivalna stroje v Evropi in to so PFAFF 10letna pismena garancija; Pouk o vezenju vsak čas brezplačno. Pridni posredovalci se iščejo